

## N:o 288.

Af herr **D. Persson** i Tällberg, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om reglering af prästerskapets aflöning m. m.

Kungl. Maj:ts proposition n:o 88 innehåller förslag till

- 1) lag om indragning till statsverket och afskrifning af prästerskapets tionde samt om ersättning därför;
- 2) lag om reglering af prästerskapets aflöning;
- 3) lag om emeritilöner för präster; samt
- 4) lag om kyrkofond.

Dessa förslag, som i hufvudsak ansluta sig till det af prästlöneregleringskommittén utarbetade, äro i viss mån byggda på grundvalen af nu gällande aflöningssystem, så att aflöningen skulle utgå dels kontant och dels genom inkomst af boställe.

Oaktadt anledning icke saknas, vill jag dock icke inlåta mig på någon kritik rörande den föreslagna tiden och sättet för afskrifning af prästerskapets tionde eller angående den vidlyftiga apparat, som skulle sättas i gång för beräklandet af de respektiva aflöningsbeloppens storlek, eller om det kan vara lämpligt, att Kungl. Maj:t på administrativ väg skulle fastställa dessa belopp.

Däremot kan jag icke underlåta att framhålla det olämpliga och otidsenliga uti att i prästerskapets aflöning fortfarande skulle ingå boställen med jordbruk.

Om ock denna aflöningsform kunde anses lämplig på den tid den tillkom, torde den dock numera knappast från någon synpunkt vara att förorda. Prästens ställning som själasörjare och öfriga i samband därmed stående tjänsteåligganden lämnar den för sitt kall intresserade prästen föga tid för bedrifvande af rationellt jordbruk. Att prästerna själfva kommit till insikt om att jordbruket icke lämpligen kan inpassas under

deras ämbetsgärning, därom vittnar det sakförhållandet, att mer än halfva antalet af de präster, som hafva boställe med jordbruk, utarrenderat det samma. Detta aflöningssystem har också öfvergifvits beträffande de flesta andra tjänstemän.

Skulle nu dessutom afkastningen från prästboställenas skogar icke vidare komma boställsinnehafvaren till godo, blir det än mindre skäl för bibehållandet af den föräldrade och för prästerna själfva ofta nog med obehag förenade aflöningsformen.

Då jag sålunda anser, att prästerna böra befrias från jordbruk, kan jag icke heller ansluta mig till det stadgandet i Kungl. Maj:ts i proposition n:o 84 framlagda förslag till ecklesiastik boställsordning, som föreskrifver, att »å andra och tredje klassens bostadsboställen på landet skola alla laga hus nybyggas och underhållas af boställshafvaren». Ty om man med fog kan säga, att prästens ämbetsställning och utbildning äro inriktade på fyllandet af helt andra uppgifter än skötsel af jordbruk med därtill hörande binärningar, så torde detta i än högre grad kunna sägas, då det gäller uppförandet af åbyggnader. Prästen bör, ostörd af omsorgen om skog, åker och äng, helt få ägna sin tid och sina krafter åt uppbyggande af Guds församling och icke af lador och visthus m. m. Det synes mig också vara meningslöst att ålägga prästen en sådan börda som att sköta om byggande och underhåll af hus, då han ändå skulle blifva berättigad till full ersättning för därmed förenade kostnader.

Fastän jag sålunda anser, att präster böra likställas med de flesta andra tjänstemän och befrias från jordbruk och i stället tilldelas kontant aflöning, förefinnas dock starka praktiska skäl, som tala för att församlingarna böra anskaffa byggnadstomt och trädgårdsland samt bygga och underhålla erforderlig bostad med nödiga uthus åt kyrkoherdar och komministrar samt med dem jämställda prästmän. Ty i vissa församlingar torde det möta afsevärda svårigheter för prästen att få hyra tjänlig bostad i närheten af kyrkan. Och att ålägga prästen att på egen bekostnad bygga och underhålla erforderliga bostadshus vore att för hela landet fastslå ett system, som ofta nog leder till konflikter mellan af- och tillträdare samt skuldsättning och obehag af flera slag.

Min afsikt är att söka åvägabringa ett på samma gång enkelt och rättvist aflöningssystem, som såvidt möjligt är kan tillgodose både församlingens och prästens bästa. Och då jag icke kan finna, att Kungl. Maj:ts på prästlöneregleringskommitténs framställning i hufvudsak grundade förslag i något afseende kan leda till det målet, kan jag icke gilla detsamma. Och lika litet kan jag gilla Kungl. Maj:ts förslag, att prästerna icke skulle likställas med andra inkomsttagare i skattehänseende.

Om det sålunda står klart för mig, att prästerna böra befrias från jordbruksboställen, erbjuda sig dock åtskilliga svårigheter vid besvarandet af spørsmålet om huru med dessa boställen skall förfaras, för att de allt fortfarande skola blifva till största gagn för det ändamål, till hvilket de ursprungligen varit afsedda. Det vill synas som man i det afseendet i hufvudsak hade endast två alternativ att välja: utarrendering eller försäljning. I likhet med prästlöneregleringskommittén har Kungl. Maj:t anslutit sig till det förra alternativet. Och föredragande departementschefen synes icke ha hyst någon tvekan i annat afseende än att han be-tecknat som mycket omtvistad den frågan, huruvida jordbruk å bostadsboställe borde skötas af indelningsinnehafvaren själf eller för hans räkning utarrenderas.

Oaktadt de obehag af flera slag samt kostnader för syner och dylikt, som skulle blifva förknippade med bostälленas utarrendering, torde man icke heller kunna förutsätta att därigenom få så stor afkastning till prästens aflöning, som om boställsjorden med tillhörande skog försålles och af därför influtna medel en fond bildades.

Beträffande förslaget därom, att ecklesiastika boställsskogarna skulle ställas under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning, kan det nog från vissa synpunkter anses vara en lycklig lösning. Men i betraktande af dessa skogars hvar för sig jämförelsevis obetydliga areal och deras inom de respektive reviren vidt spridda lägen, skulle alltför stor del af skogsafkastningen åtgå till förvaltningskostnader, och någon fördel sålunda knappast vinnas genom ett godkännande af det förslaget.

Utan att här ingå i någon närmare detaljgranskning af Kungl. Maj:ts förslag, vill jag blott angifva, att jag af alla de nu föreliggande förslag, som angå prästerskapets aflöning, fått det intrycket, att vederbörande i sin vällofliga sträfvan att bygga på historisk och på det beståndandets grund råkat ut för den oturen att på en murken grund bygga ett anti-krveradt system.

Då jag anser, att man vid hvarje aflöningssystem bör följa den grundsatsen enkelhet och rättvisa, samt att alla rättmätiga anspråk, såväl deras, som skola ha lönen, som deras, hvilka skola gifva den, i lika hög grad böra tillgodoses, och jag förgäfves sparat efter denna grundsats i föreliggande förslag, kan jag icke komma till annat resultat än ett afslagsyrkande därå. Jag anser därför, att ett nytt förslag bör utarbetas, byggdt på i hufvudsak följande grunder: Hvarje prästman skall, så snart han tillträder en prästerlig befattning, af staten eller ock ur för ändamålet bildad fond erhålla en viss grundlön, som till beloppet torde ställas lika för alla präster, såväl extra som ordinarie, med rätt till ett eller flera

ålderstillägg efter vissa års oförvitlig tjänstgöring. När präst tillträder ordinarie befattning, vare han tillika berättigad till tjänstgöringspennningar. Dessa skola till beloppet afpassas efter arten och beskaffenheten af det större eller mindre arbete, som är förenadt med tjänsten, och kunna således blifva af betydligt växlande storlek. För ordinarie prästman skall församlingen anskaffa byggnadstomt och trädgårdsland samt bygga och underhålla bostadslägenhet med nödiga uthus. De nuvarande jordbruksboställena med till dem hörande skog, med undantag af erforderlig byggnadstomt samt trädgårdsland, försäljas, och därför influtna medel afsättas till en särskild fond för prästerskapets aflöning eller öfverlämnas till redan befintliga fonder, som äro afsedda för sådant ändamål.

Jag förbiser ingalunda, att allvarliga anmärkningar kunna framställas mot förslaget att försälja ecklesiastiska boställsjordarna, då dessa kunna vara af väsentligen olika natur. Men dels har man anledning antaga, att den pågående utredningen rörande den saken i de flesta fall skall bringa klarhet därutinnan, och dels torde den omständigheten, att dessa jordar på olika sätt tillkommit, icke få öfva alltför stort inflytande på frågans bedömande. Ty om jorden är upplåten af staten eller församlingen eller ock donerad af enskild person, så är den dock upplåten för ett bestämdt ändamål och till förmån för en viss institution. Och så länge denna institution finnes kvar, och boställsjorden användes till dess befrämjande, äfven om det sker under andra former än de ursprungliga, torde däremot icke med skäl kunna göras några mer afsevärda anmärkningar. Vanskligare blir frågan rörande de boställsjordar, som upplåtits för att bereda vissa församlingar lättnader i dem åliggande bördor för prästerliga och kyrkliga ändamål. En lösning vore ju, att församlingsmedlen bokfördes och redovisades för respektive församlingar. Men därom vågar jag icke framställa något särskildt förslag, utan bör den frågan göras till föremål för utredning.

På grund af hvad jag sålunda anført, får jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen må afslå Kungl. Maj:ts proposition n:o 88 och i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t efter verkställd utredning måtte utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till prästerskapets aflöning, byggdt på de af mig här ofvan angifna grunder, nämligen:

att prästman, så snart han tillträder prästerlig befattning, tilldelas kontant lön med rätt till ålderstillägg efter vissa års oförvitlig tjänstgöring samt efter erhållen

ordinarie tjänst berättigas till tjänstgöringspenningar till ett belopp, afpassadt efter med tjänsten förenad större eller mindre arbetsbörda;

att församlingen skall tillhandahålla ordinarie tjänstehafvare bostad med nödiga uthus och, såvidt möjligt, trädgårdsland; samt

att de ecklesiastika boställen, som äro förenade med jordbruk, försäljas, och de därför inflytande medel afsättas till en fond för prästerskapets aflöning.

Stockholm den 4 april 1908.

*D. Persson*  
i Tällberg.

---

## N:o 289.

Af herr **J. Johansson** i Kälkebo, *i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om reglering af prästerskapets aflöning m. m.*

De i Kungl. Maj:ts proposition n:o 88 aflåtna lagförslagen hafva föranledt en del ändringsförslag, hvilket visar att uppmärksamheten är fästad på hvad de innehålla. Detta är också förklarligt, enär dessa förslag innefatta dels en skattereform och dels reglering af en stor ämbetsmannakårs löneförhållanden.

Ehuru dessa förslag grunda sig på en synnerligen omfattande utredning, kan man det oaktadt ställa sig mycket tveksam, huruvida de böra af Riksdagen bifallas. Atminstone gäller detta beträffande förslaget om reglering af prästerskapets aflöning.

Detta sistnämnda förslag är i viss mån byggdt på nu gällande förhållanden. Sålunda har bibehållits att lönernas storlek skall bestämmas särskildt för hvarje tjänst och att jordbruksboställen skola bibehållas.